

ΤΑ ΕΞΩΓΑΜΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὰ ἐξώγαμα παιδιά ἐβρόθηκε στὸ Συνέδριό τῆς Ρώμης τὸ 1923 γιὰτὶ ἔβγαλε τότε ἀντιληπτό πὼς τὸ πρόβλημα ἦταν πάρα πολὺ εἰδικὸ καὶ σημαντικὸ γιὰ νὰ τὸ χειρίζεται ἀπλᾶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν οἰκογενειακῶν ἐπιδομάτων καὶ τῆς οἰκονομικῆς θέσης τῆς γυναίκας. Ἡ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Adèle Schreiber ἔστειλε στὰ διάφορα τμήματα τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως γιὰ τὴ Γυναικεῖα ψήφο τὴν παρακάτω ἐκθεση πού στηρίζεται στὴν ἔρευνα τοῦ ζητήματος αὐτοῦ καὶ στὶς ἀπαντήσεις στὸ ἐρωτηματολόγιό της.

Ἡ τραγωδία τῆς γυναίκας πού ζεῖ μέσα σ' ἐξώγαμες σχέσεις καὶ τῶν παιδιῶν της, μὴ ἀπὸ τὶς πιὸ θλιβερὲς σελίδες τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, σχετίζεται ἄμεσα μὲ τοὺς νόμους πού θέσπισαν οἱ ἄντρες γιὰ τὸ δικό τους συμφέρον. (Οἱ νόμοι αὗτοί τείνουν νὰ ἐξασφαλίσουν ὅλα τὰ προνόμια γιὰ τοὺς νόμιμους κληρονόμους τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς περιουσίας, καὶ ν' ἀρνιούνται κάθε δικαίωμα στὰ μὴ ἐπιθυμητὰ παιδιά, τείνουν ἀκόμα νὰ δικαιολογήσουν μὲ τὸ σύστημα τῆς διπλῆς ἠθικῆς κάθε πράξη τοῦ ἀνδρός. Τὸ «δυνατὸ» φύλο ἐλευθερώνουνταν ἔτσι ἀπ' ὅλες τὶς οἰκονομικὲς καὶ ἠθικὰς εὐθύνες καὶ σὲ πολλὰς περιπτώσεις ὅπως π.χ. στὸ ναπολεόντιο κώδικα ἀπαιχορεύονταν κι' ἀπαγορευέται ἀκόμα κάθε ἀναξήτηση τῆς πατρότητος, κατὰ συνέπεια δὲν πέφτει μόνο ὅλο τὸ βάρος τῆς συντήρησης τοῦ παιδιοῦ στοὺς ὄμους τοῦ «ἀδυνατοῦ» φύλου, μὰ ἡ ὑποχρέωση αὐτὴ ἐπιβαρύνεται ἀκόμα μὲ τὴ μομφή πού πιέζει τὴν μητέρα κι' αὐτὸ τὸ ἀθῶο παιδί, καὶ πού οὔτε ἀγγίζει τὸν πατέρα.

Ἡ σύντομη αὐτὴ ἐκθεση δὲν μπορεῖ νὰ συμπεριλάβει ὅλη τὴν ἱστορία τοῦ ζητήματος· μπορεῖ μόνο νὰ ὑπενθυμίσει τὶς ἐκατόμβες ἀπὸ ἀνθρώπινες ζωὲς πού ἔπεσαν θύματα τοῦ συστήματος, καὶ τὴν ἀπόλυτὴ ἀποτυχία τῆς λύσεως πού δόθηκε στοὺς περασμένους αἰῶνες μὲ τὰ βρεφοκομεῖα γιὰ ἐγκαταλειμμένα παιδιά. Εἶναι ἀλήθεια πὼς τὰ βρεφοκομεῖα αὐτὰ προσφέρουν στὴ μητέρα τὸ μέσον νὰ ἀπαλλαγεῖ κρυφὰ ἀπὸ τὸ παιδί της, ἀλλ' ἡ μητέρα ἀποχτᾷ πάλι τὴν ἐλευθερία της καὶ τὴν ἐχτίμηση τῆς κοινωνίας μόνο καταπνίγοντας τὰ μητρικὰ τῆς αἰσθηματὰ καὶ ζώντας μέσα σ' ἕνα ψέμα πού θὰ διαρκέσει ὅλη τῆς τῆ ζωῆ. Καὶ ἡ τύχη τῶν ἐγκαταλειμμένων παιδιῶν, κι' ὅσον ἐπιζοῦν στὸν πρόωρο θάνατο πού περιμένει τὰ περισσότερα στὸ βρεφοκομεῖο εἶναι ἐξαιρετικὰ θλιβερῆ. Ἡ λύση τοῦ βρεφοκομείου πού δυστυχῶς διατηρεῖται ἀκόμα σὲ μερικὰ λατινικὰ κράτη εἶναι καιρὸς ν' ἀπορριφθεῖ ἀπὸ παντοῦ γιὰτὶ στερεῖ τὸ παιδί ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ σύγχρονα δὲν προσφέρει καμμιά βοήθεια σὲς καλύτερες μητέρες, σ' ὅσες ἔχουν συνείδηση τῶν ὑποχρεώσεών τους καὶ πού θὰ προτιμοῦσαν νὰ ὑποστοῦν στερήσεις καὶ ταπεινώσεις παρά νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ παιδιά τους. Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἡ λύση αὐτὴ εὐκόλυνε ἀκόμα καὶ τὴν ἀνώδυμη ἐγκατάλειψη νόμιμων παιδιῶν πού οἱ γονεῖς τους δὲν μπορούσαν ἢ δὲν ἤθελαν νὰ συντηρήσουν, κι' αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετο στὴν ἰδέα τῆς προστασίας τῆς οἰκογενείας.

Συγκεφαλαιώνομε :

1) Ἡ Ζωὴ τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ εἶναι τόσο σφικτὰ ἐνωμένες πού πρέπει νὰ προστατεύονται μαζί, μάλιστα στὴν ἐπικίνδυνη περίοδο πού προηγεῖται ἀπὸ τὸν τοκετὸ καὶ στὴν περίοδο πού τὸν ἀκολουθεῖ.

2) Πρέπει νὰ καταβάλλεται κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ συντηρηθεῖ καὶ νὰ ξυπνήσει, ἂν εἶναι ἀνάγκη, ἡ μητρικὴ ἀγάπη καὶ τὸ αἰσθηματὸ τῆς εὐθύνης ἀπέναντι παιδιοῦ χωρὶς πατέρα. Κατὰ συνέπεια πρέπει νὰ καταβάλλεται κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ βοηθηθεῖ ἡ μητέρα στὸ ἔργο της πού συνίσταται στὸ νὰ θρέψει, νὰ περιποιηθεῖ καὶ νὰ ἀναθρέψει τὸ παιδί της. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ψηφιστοῦν ὠρισμένοι σχετικὸι νόμοι.

3) Ἐπιβάλλεται νὰ ὁρισθεῖ μὲ νόμο ἢ εὐθύνη τοῦ πατέρα ἀπέναντι τοῦ παιδιοῦ, καὶ νὰ ἐξισωθοῦν τὰ δικαιώματα τῶν νόμιμων καὶ τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν.

Παντοῦ ὅπου οἱ γυναῖκες ἀποχτήσανε πολιτικὴ δύναμη μεταχειρίστηκαν τὴ δύναμη αὐτὴ γιὰ ν' ἀγωνιστοῦν ἐναντία στὴν ἀδικία πού πιέζει τὴ γυναίκα καὶ τὸ παιδί, καὶ γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὶς καταστροφὲς πού εἶναι συνέπειες αὐτῆς τῆς ἀδικίας, δηλαδὴ τὴν ἔκτρωση, τὴν αὐτοκτονία, τὴν βρεφοκτονία τὴν ὑπερβολικὴ βρεφικὴ θνησιμότητα, τὴν πορνεία καὶ τὸ ἔγκλημα πού παραμονεύουν νὰ παρασύρουν μητέρα καὶ παιδί.

Ἡ δράση τῶν γυναικῶν πού εἶναι μέλη στὰ κοινοβουλία δείχνει πὼς οἱ γυναῖκες ζήτησαν ἄμεσως νὰ ἐπιτεθοῦν στὸ παλιὸ σύστημα, νὰ μεταβάλλουν τὴν παλιὰ νομοθεσία, καὶ πὼς ἡ προσπάθειά τους σημεῖωσε συχνὰ σημαντικώτατες ἐπιτυχίες, ὅπως π.χ. στὴ Νορβηγία, στὴ Σουηδία, στὴ Φιλανδία κτλ. Ἄλλωστε εἶναι φυσικὸ ἡ χειραφέτηση τῆς γυναίκας καὶ ἡ συμμετοχή της στὴ διοίκηση νὰ συμβαδίζουν περιπίου μὲ τὴν ἐξέλιξη τοῦ τόπου πρὸς περισσότερη πρόοδο καὶ πρὸς ἕνα δημοκρατικώτερο πνεῦμα κυέρονσης ἀπὸ τὸ λαὸ γιὰ τὸ λαὸ. Οἱ συνθήκες αὐτὲς εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ βελτιωθεῖ ἡ θέση τῆς γυναίκας γενικὰ, καὶ εἰδικὰ γιὰ νὰ καταρριφθεῖ ἡ διπλὴ ἠθικὴ πού εἶναι συχνὰ ὑπάρτια τῆς δυστυχίας τῶν μητέρων καὶ τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν.

Ἄναλογία τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν καὶ αἰτίες τῶν ἐξώγαμων γεννήσεων.

Εἶναι ἐντελῶς ἐπιπόλαιο κι' ἐσφαλμένο νὰ φαντάζεται κανένας ὅτι ὁ μεγάλος ἢ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἐξώγαμων γεννήσεων ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο τοῦ πληθυσμοῦ. Ἄλλες αἰτίες ἐπιηρεάζουν τὸ φαινόμενο, πού συνδέεται σφικτὰ μὲ τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα, μὲ τὴ νομοθεσία (εὐκολίες καὶ δυσκολίες γάμου καὶ διαζυγίου) μὲ τὰ ἦθη καὶ τὶς λαϊκὲς συνήθειες, μὲ τὴν ἀναλογία τοῦ κάθε φύλου μέσα στὸν ὅλο πληθυσμὸ (π.χ. μὴ μεγάλη πλειοψηφία γυναικῶν κάνει ἀδύνατο τὸ γάμο σὲ πολλὰς γυναῖκες) μὲ τὸ πρόβλημα τῆς στέγης τοῦ ἡμερομίσθιου καὶ τοῦ καθημερινοῦ φωμιοῦ, μὲ τὶς συνέπειες τῆς μακρῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν νέων, μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἔκτρωσης καὶ τῆς γνώσης τῶν ἀντισυλληπτικῶν μέσων, μὲ τὴν εὐημερία καὶ τὴ γενικὴ υγεία τῆς χώρας κτλ. Οἱ αἰτίες αὐτὲς καὶ ἄλλες πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψη καὶ δὲ μπορεῖ κανένας νὰ ἀποβλέπει σὲ οὐσιαστικὲς μεταρρυθμίσεις παρὰ ἀφοῦ συνειδητοποιήσει τὶς πρωταρχικὰς αὐτὲς αἰτίες πού εἶναι συχνὰ διάφορες σὲ κάθε χώρα.

Ἐνας μεγάλος ἀριθμὸς ἐξώγαμων γεννήσεων μπορεῖ νὰ ἐπιλεχθεῖ ἀκόμα σὲ ἐξαιρετικὰ δύσκολες οἰκονομικὲς συνθήκες πού ἀποτελοῦν πάντα τὸ σημαντικώτερο ἐμπόδιο σὲ μιὰ κανονικὴ οἰκογενειακὴ ζωὴ. Ἐπειτα σὲ μερικὰ χωρὶα γενικεύθηκε ἡ συνήθεια τὰ νέα ζεύγη νὰ συζοῦν πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο καὶ νὰ νομιμοποιοῦν τὶς σχέσεις τους μόνον ἀφοῦ ἀποχτήσουν ἕνα παιδί. Στὴν Αὐστρία π.χ. τὰ $\frac{26}{1000}$ τῶν γεννήσεων εἶναι ἐξώγαμες. Στὴν πρωτεύουσα, στὴ Βιέννη εἶναι ἐξώγαμες μόνο τὰ $\frac{19}{1000}$, καὶ μὲτα σ' αὐτὲς λογαριάζονται κι' ἕνα μεγάλο πλῆθος μητέρων πού καταφεύγουν στὴν πρωτεύουσα γιὰ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν κατοικία τους τοὺς μῆνες τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τοῦ τοκετοῦ, μὰ σὲς ὀρεῖνὲς ἀπαρχίες ἡ ἀναλογία ἀνεβαίνει συχνὰ σὲ $\frac{40}{1000}$. Δὲ μπορεῖ κανένας νὰ φαντασθεῖ πὼς ὁ ὄρεϊνὸς αὐτὸς πληθυσμὸς εἶναι ἀνθρωπικώτερος ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ τῶν μεγαλοπόλεων· τὸναντίον ζεῖ τὸ πιὸ συχνὰ ἀπόλυτα μονογαμικὰ τὰ παιδιά πού γεννιοῦνται πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο τῶν γονέων τους ὀλοθετοῦνται· τὸ πιὸ συχνὰ ἀμέ

σως ύστερα από τὸ γάμο. Οἱ θαυμάσιες στατιστικὲς τῆς Ἑλβετίας ἀποδείχνουν πὼς τὰ $^{80}/_{100}$ τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν υἱοθετοῦνται γιατί οἱ γονεῖς τους παντρεύονται.

Εἶναι πολὺ λίγο γνωστὸ πὼς μὴ μὲ μεγάλη ἀναλογία τῶν πρώτων παιδιῶν ποὺ γεννιοῦνται μέσα στὸ γάμο ἔχουν πρακτικὰ συλληφθεῖ πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο. Καί γι' αὐτὸ ἀκόμα ὀφείλεται ὅλη μας ἡ ἐπιείκεια στὶς μητέρες ποὺ εἶχαν ἀπλὰ καὶ μόνο λιγότερη τύχη ἀπὸ τὶς ἄλλες. Βέβαια ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο δημοσιεύονται δύσκολα ἐπίσημες στατιστικὲς, μὰ ἡ σουηδικὴ στατιστικὴ τοῦ 1924 δείχνει πὼς $^{35}/_{100}$ τῶν νόμιμων παιδιῶν γεννήθηκαν μέσα σὲ 4 μῆνες ἀπὸ τὸ γάμο τῶν γονέων τους, καὶ $^{66}/_{100}$ πρὶν ἀπὸ τὸν ἑξῆς μήνα. Καί ἄλλες στατιστικὲς δίνουν ἀριθμοὺς ἴδια καταπληκτικούς.

Σὲ ἄλλες χώρες, π.χ. στὴ Jamaica, οἱ ἄντρες καὶ οἱ γυναῖκες ζοῦν μονογαμικὰ μαζὶ πολλὰ χρόνια, ἀνατρέφουν συχνὰ μὴ μὲ μεγάλη οἰκογένεια, ἀλλὰ δὲν συνηθίζονται καὶ νὰ παντρεύονται ἐπίσημως. Ἔτσι ἡ ἀναλογία τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν ἀνεβαίνει συχνὰ σὲ $^{70}/_{100}$ καὶ $^{80}/_{100}$.

Τὸ ἐξώγαμο παιδί εἶναι ἄγνωστο στὶς χώρες ὅπου ὑπάρχει ἡ πολυγαμία. Τὸ σύστημα αὐτὸ νομιμοποιεῖ καὶ ἐξισώνει ὅλα τὰ παιδιά.

Δικαιώματα τοῦ παιδιοῦ ἐπάνω στὸν πατέρα του καὶ στὴ μητέρα του.

1) Ὑπάρχουν χώρες ὅπου τὸ παιδί δὲν μπορεῖ ν' ἀξιώσει τὴν ἀναγνώριση οὔτε τοῦ πατέρα του οὔτε τῆς μητέρας του, ὅπου δηλαδή ἡ μητρότητα δὲν ἀναγνωρίζεται δικαιοματικὰ ἀν' ἡ μητέρα δὲν ἀναγνωρίζεται μόνη της τὸ παιδί της. Αὐτὸ συμβαίνει ἀκόμη σήμερα στὴ Γαλλία. Ἡ κατάσταση αὐτὴ δημιουργεῖ ἀπειρα παιδιά ἀνόνομα μὲ ἄγνωστο πατέρα καὶ μητέρα.

2) Ὑπάρχουν χώρες ὅπου ἡ συγγένεια τῆς μητέρας ἀναγνωρίζεται δικαιοματικὰ, ὅπου εἶναι μόνη ὑπεύθυνη γιὰ τὴ διατροφή τοῦ παιδιοῦ, ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται καμιά ἀναζήτησις τῆς πατρότητας (Βουλγαρία, Ρουμανία, Ἰταλία).

3) Ὑπάρχουν χώρες ὅπου πλᾶν μὲ τὶς ὑποχρεώσεις τῆς μητέρας μπορεῖ ν' ἀναζητηθεῖ καὶ ἡ πατρότητα καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν στὸν πατέρα οικονομικὲς ὑποχρεώσεις. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἐπικρατεῖ τὴν σὲ ὅλα τὰ συγχρονισμένα Κράτη, ἀλλὰ μεγάλες διαφορὲς παρατηροῦνται ἀκόμη στὸ βαθμὸ τῆς εὐθύνης ποὺ ἀναγνωρίζεται στὸν ἄντρα, στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ τοῦ ἐπιβάλλεται νὰ πληρῶνει τὶς ὑποχρεώσεις του, καὶ πληρῶνει ἄλλοτε σύμφωνα μὲ τὴ δική του οικονομικὴ κατάσταση καὶ ἄλλοτε σύμφωνα μὲ τὴν οικονομικὴ κατάσταση τῆς μητέρας. Ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητας μπορεῖ νὰ εἶναι κάποτε ἐντελῶς ἄσκοπη ὅταν, ὅπως τὸ ἐπιβάλλουν μερικὲς νομοθεσίες, ὀρθώνονται ὅλα τὰ ἐμπόδια στὸ δρόμο τῆς μητέρας καὶ προσφέρονται ὅλες οἱ εὐκολίες στὸν ἄντρα γιὰ ν' ἀποφύγει τὶς ὑποχρεώσεις του.

Μερικὲς χώρες πάλι δὲν ἐξαναγκάζουν μόνο τοὺς γονεῖς στὴ διατροφή τῶν παιδιῶν ἀλλὰ καὶ στὴν ἐξασφάλισις τῆς ἐκπαιδεύσεώς τους ἐξισώνουν ἐντελῶς τὰ ἐξώγαμα μὲ τὰ νόμιμα παιδιά.

Στὴ Νορβηγία ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα πρέπει νὰ διαθρέψουν τὸ παιδί τους ποὺ ἔχει δικαίωμα νὰ ἀνατραφεῖ σύμφωνα μὲ τὴν οικονομικὴ θέσιν τοῦ πλουσιώτερου ἀπὸ τοὺς δύο γονεῖς του. Μπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ κληρονομήσῃ καὶ τοὺς δύο γονεῖς του, καὶ ἔχει δικαίωμα νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του. Ἄν ἕνας ἄντρας εἶχε σχέση μὲ μὴ γυναῖκα μπορεῖ ν' ἀναζητηθεῖ ἀν' ἀκόμα ἡ πατρότητα του δὲν εἶναι βέβαια. Ἡ μητέρα ἔχει δικαίωμα νὰ διατρέφεταί γιὰ ἐννέα μῆνες.

Γενικὰ σὲ ὅλα τὰ συγχρονισμένα Κράτη ἀν καὶ

παρατηροῦνται σημαντικὲς διαφορὲς στὶς λεπτομέρειες εἶναι φανερὴ ἡ τάσις νὰ ἐξισώνονται ὁλοένα περισσότερο τὰ δικαιώματα τῶν ἐξώγαμων καὶ τῶν νόμιμων παιδιῶν. Ἡ προοδευτικὴ αὐτὴ τάσις ἐδηγεῖ στὴν ἀκόλουθη λύση «Ἡ προστασία τοῦ ἐξώγαμου παιδιοῦ εἶναι ἡ καλύτερη προστασία τοῦ γάμου».

Σχέδια γενικῶν ἀποφάσεων

1) Ἐπειδὴ κάθε παιδί ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναπτυχθεῖ φυσιολογικὰ, διανοητικὰ, καὶ ἠθικὰ εἶναι ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους νὰ προσφέρει αὐτὲς τὶς δυνατότητες στὰ ἐξώγαμα παιδιά.

2) Ἐπειδὴ ἡ προστασία τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ συνδέονται ἀξεχώριστα, καὶ ἔπειδὴ τὸ παιδί ὑποφέρει ἀπὸ τὶς στερήσεις καὶ τὰ βάρη τῆς μητέρας ποὺ τὴν ἔχει ἀνάγκη γιὰ νὰ τὸ φροντίζει καὶ νὰ τὸ τρέφει, πρέπει νὰ δοθεῖ κάθε φροντίδα ὥστε νὰ μὴν ἀπομακρύνεται τὸ παιδί ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦλάχιστο κατὰ τὴν φυσιολογικὴν περίοδο τῆς μητρότητας, ὅποταν ἔχουν καὶ οἱ δύο δικαίωμα σὲ κάθε ὑποστήριξις.

3) Ἡ προστασία τῆς μητρότητας πρέπει νὰ δίνεται σὲ κάθε μητέρα ὅχι ὑπὸ μορφὴν φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης. Τὸ σύστημα τῆς κρατικῆς ἐνίσχυσης ποὺ ἀποδείχθηκε σὲ τόσες χώρες ὀφέλιμο πρέπει νὰ ἀναπτυχθεῖ καὶ νὰ διαδοθεῖ παντοῦ. Ὁληρὴ καὶ κρατικὴ ἐνίσχυσις πρέπει νὰ τείνει νὰ κάνει τὴν μητέρα οικονομικὰ ἀνεξάρτητη, ἱκανὴ νὰ ἐπαρκεῖ στὶς ἀνάγκης της καὶ νὰ συντελεῖ στὴ διατροφή τοῦ παιδιοῦ της. Κατὰ συνέπειαν ἡ μητρότητα δὲν πρέπει νὰ τὴν στερεῖ ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ τὴν θέσιν της.

4) Ἐπειδὴ κάθε Κράτος ἐνδιαφέρεται νὰ ἐμποδίζει τὴν φθορὰ τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἐλαττώνει τὴν ἀναλογία τῶν φυσιολογικῶς καὶ ἠθικῶς κατώτερων ὄντων πρέπει νὰ καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ὥστε οἱ μητέρες καὶ τὰ παιδιά ζώντας μὴ κανονικὴ ζωὴ νὰ γίνονται ὀφέλιμα μέλη τῆς κοινωνίας.

5) Εἶναι δίκιο καὶ κατορθωτὸ νὰ ἀναγκάζεται κάθε ἄντρας νὰ συμμερίζεται τὴν ἠθικὴν καὶ οικονομικὴν εὐθύνη τῆς γεννήσεως ἐνὸς ἐξώγαμου παιδιοῦ. Σὲ κάθε χώρα πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητας. Ἡ ἀναζήτησις αὐτὴ πρέπει νὰ ἀκολουθεῖται ἀπὸ τοὺς νόμους ποὺ πρέπει ἀκόμα νὰ ἐπιβάλλουν κανένας ἄντρας νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ἀποφύγει τὶς νομικὲς του εὐθύνες ποὺ εἶναι οἱ ἀκόλουθες.

α) Νὰ πληρῶνει ἕνα ἐπίδομα στὴν μητέρα πρὶν καὶ μετὰ τὸν τοκετὸ καὶ ἄρκετὰ καιρὸ μετὰ γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ θρέψῃ τὸ παιδί της ἕαν τὸ θέλει.

β) Νὰ πληρῶνει ἕνα ἐπίδομα στὸ παιδί σύμφωνα μὲ τὴν δική του οικονομικὴν κατάσταση καὶ τὴν ἀνατροφή ποὺ θὰ ἔδινε στὰ νόμιμα τοῦ παιδιοῦ.

γ) Νομικὲς μεταρρυθμίσεις πρέπει νὰ εὐκολύνουν τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει τὸ παιδί στὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του καὶ στὴν κληρονομία του, καὶ σὲ ὀρισμένους περιπτώσεις καὶ στὴν πατρικὴν του φροντίδα. Πρέπει νὰ εὐκολυνθοῦν ὅλες οἱ διατυπώσεις γιὰ τὴν νομιμοποίηση, ἀναγνώριση καὶ υἱοθέτησις τῶν παιδιῶν.

δ) Ὅταν ἡ πατρότητα εἶναι ἀμφίβολη τὸ Κράτος ὡς κηδεμόνας τοῦ παιδιοῦ πρέπει νὰ ἐξαναγκάζει τὸν ἕστον καὶ ἀμφίβολο πατέρα νὰ πληρῶνει μέρος τῶν ἐξόδων τοῦ παιδιοῦ.

ε) Τὰ Σωματεῖα ποὺ ἀνήκουν στὴ Διεθνή Ἐνωσιον γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας πρέπει ν' ἀσχοληθοῦν σὲ κάθε χώρα μὲ τὸ ζήτημα τῆς μὴ παντρεμένης γυναίκας καὶ τοῦ παιδιοῦ της, πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ συγκληθθοῦν γύρω ἀπὸ τὸ πρόβλημα αὐτὸ οἱ γυναῖκες ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ ἰδιαίτερα οἱ γυναῖκες ποὺ εἶναι εὐτυχεστέρες καὶ προστατευτέρες μητέρες. Ὅλες οἱ μητέρες πρέπει νὰ αἰσθανθοῦν τὸν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον γιὰ ὅλα τὰ παιδιά.